

Полуян І. В.

Науковий керівник: Ліпич Л. Г., д.е.н., професор
Луцький національний технічний університет

ПРИЧИНИ ТА ХАРАКТЕР ВОЄН (ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ)

Війни є одним з найбільш негативних та руйнівних явищ у світі, що завдають непоправної шкоди не тільки матеріально, а й людським життям та психології. Однак, не зважаючи на це, війни не припиняються, а тільки змінюють свій характер та причини. Існує багато причин збройних конфліктів. Ось деякі з найбільш поширених та важливих: Територіальні та ресурсні конфлікти (основна причина збройних конфліктів); етнічні та релігійні розбіжності; ідеологічні розбіжності; політичні конфлікти; тероризм.

Варто зазначити, що найчастіше збройні конфлікти розпочинаються через наявність кількох проблем і назвати війну ,яка б мала лише одну причину досить важко. Причини та характер воєн на конкретних прикладах:

1. Перша світова війна (1914 –1918). Перша світова війна була одним з найбільших конфліктів в історії людства, який змінив хід світової історії і вплинув на подальший розвиток світу.

У довоєнний період Європа переживала стрімкий економічний розвиток, який призвів до загострення протистояння і взаємовідносин між великими державами тогочасного світу, які групувалися в два військово-політичні блоки - Антанту та Троїстий союз [1, с. 7]. Це стало однією з головних причин війни, адже держави були зацікавлені в збільшенні своїх територій, впливу та ресурсів та ін.

Другою важливою причиною війни були національні та етнічні проблеми, такі як вимоги до незалежності народів, які жили в складі імперій, а також конфлікти між різними національними групами. Ці конфлікти стали причиною досить напруженої ситуації у світі [1, с. 8 –10].

Характер війни був хаотичним, з незвичайним масштабом військових дій. У ході війни було використано нові технології(отруйні гази, літаки та ін.), що значно збільшило руйнівну силу війни.

2. Друга світова війна (1939 –1945). Ця війна була найбільшою в історії людства. Її причин виділяють безліч. Серед основних факторів : ідеологічні, політичні, економічні, соціальні та культурні.

Проте, однією з головних причин війни називають агресивну зовнішню політику нацистської Німеччини, яка прагнула збільшити свої території та вплив в Європі, в тому числі шляхом анексії Судейської області Чехословаччини та завоювання Польщі.

Іншою причиною війни були економічні проблеми, які виникли в результаті Великої депресії 1930-х років, а також глибокого розчарування у міжнародних угодах, які були укладені після Першої світової війни.

Також до причин Другої світової війни відносяться націоналістичні та расистські ідеології, які просували нацистська Німеччина та її союзники, а також загострення конфліктів між різними національними та етнічними групами [3; 5]. Характер війни був насильницьким та жорстоким. Було використано нові технології (ракетні системи та ядерна зброя) (5).

3. Російсько-українська війна (поч. 2014). Хоча причини цієї війни дуже складні та багатогранні, основні з них виділяють :

-політичні (протистояння між проросійськими та прозахідними силами, конфлікт між Росією та Заходом, бажання Росії зберегти свою владу над Україною та перешкодити її європейській інтеграції);

-економічні(конфлікт між Росією та Україною щодо ціни на газ)

-етнічні та культурні(розбіжності між українськими та російськими національними та етнічними групами в Україні)

Війна в Україні в 2022 році відрізняється від попередніх етапів конфлікту, оскільки росія ввела значні військові сили на територію України та веде активні бойові дії, використовуючи важке озброєння та сучасні технології [4, с. 8].

Характер цієї війни є насильницьким та жорстоким. Війна супроводжується людськими жертвами та значними матеріальними збитками, а також порушенням прав людини та міжнародного права. Важливо, що війна, яка зараз точиться в Україні є гібридною. Про це свідчать такі факти:

1) розгортання рф широкомасштабної інформаційно-пропагандистської кампанії, спрямованої на дискредитацію Революції гідності в Україні та нової влади в Києві, нав'язування ідеї щодо необхідності захисту російськомовного населення на території України;

2) введення російських військ до Криму під прикриттям військових навчань, що нібито здійснюються у межах реалізації Угод про умови перебування Чорноморського флоту РФ на території України у 1997–2010 рр. [4, с. 7–8].

Помітно, що причини та характер вище охарактеризованих війн є досить схожими між собою. Це дає зрозуміти нам, що історія є циклічною, повторюваною. Отже, війни та збройні конфлікти можуть мати безліч причин, різноманітних за своїм характером та масштабами. Розуміння та усунення причин воєн та збройних конфліктів є важливим завданням для світової спільноти. Необхідно зосередитися на спільних цілях, співпраці та дипломатичних зусиллях, що допоможе вирішити існуючі збройні конфлікти та запобігти подальшим .

1. Велика війна 1914–1918: витоки, характер, наслідки / наук. ред. С. С. Троян. К. : Видавничий дім «Кондор», 2018. 256 с.

2. Левантович О. Гібридні війни XXI століття: нові виклики для медіапростору. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*. 2019. Вип. 45. С. 52–59.

3. Сінченко Дмитро. Паралелі світових воєн. Наскільки реальною є загроза 3-ї світової?. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/06/23/7072057/>

4. Шевченко М. М., Зозуля О. С., Храпач Г. С., Лепіхов А. В. Російсько-українська війна: особливості реалізації загроз державному суверенітету України та перспективи виходу з війни. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2020. № 2(75). С.6-14.

5. 1939 – почалася Друга світова війна. Український інститут національної пам'яті URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/veresen/1/1939-pochalasya-druga-svitova-viyna>

6. Полінкевич О. М., Тринчук В. В., Клапків Ю. Зміни парадигми ведення бізнесу під час пандемії COVID-19 в умовах війни. Вплив COVID-19 на національну безпеку, соціально-економічне середовище країни та здоров'я населення : монографія / за заг. ред. А. В. Височиної, Н. Є. Летуновської. Суми : СумДУ, 2022. С. 307–318.

6. Полінкевич О. М., Тринчук В. В., Клапків Ю. Зміни у світовій економіці під впливом війни в Україні. Давид і Голіаф: проблеми безпеки та сталого розвитку України в умовах війни: колективна монографія. Львів: Львівський університет бізнесу та права, 2022. С. 287–298. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6821400>

7. Polinkevych O., Trynchuk V., Klapkiv Ju. Ekonomiczne konsekwencje wojny na Ukrainie dla świata. Economic, social and legal aspects of enterprise management context of the political and economic crisis. Scientific editors Monika Dobska, Ryszard Kamiński, PTE: Poznan, 2022, p. 227–243 <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/11968>.

8. Ліпич Л., Ковальчук Н., Хілуха О., Кушнір М. Інструментарій комунікування у команді проєкту. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 4(28). С. 6-15. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-04-06-15>.